



Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 717/3

Podgorica, 19.05.2022. godine

Na osnovu člana 40 i 144 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i člana 18 i 116 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po anonimnom prigovoru br. 02-717 od 27.04.2022. godine, direktor Agencije za elektronske medije donosi

RJEŠENJE

1. Javnom preduzeću „Radio i Televizija Crne Gore“ d.o.o. iz Podgorice, javnom emiteru opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“, izriče se upozorenje kao upravno-nadzorna mjera jer je dana 27. aprila 2022. godine, u terminu od 07:34:43 do 07:38:35 (3 minuta 52 sekunde), tokom emitovanja emisije „Dobro jutro Crna Goro“:
 - a. emitovao prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije,
 - b. propustio da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i vizuelno odvojenom od ostalih programskih sadržaja.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog:
 - a. emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije, što je zabranjeno članom 85 stav 1 Zakona o elektronskim medijima i članom 13 stav 1 i 2 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama ("Sl. list CG", br. 36/11),
 - b. emitovanja komercijalne audiovizuelne komunikacije, odnosno telepromocije, kao vida oglašavanja, koja nije prepoznatljiva i vizuelno odvojena od ostalih programskih sadržaja (član 89 Zakona o elektronskim medijima i član 37 stav 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama).
3. Nalaže se Javnom preduzeću „Radio i Televizija Crne Gore“ d.o.o. iz Podgorice, da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.
4. Javno preduzeće „Radio i Televizija Crne Gore“ d.o.o. iz Podgorice je dužno da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u okviru televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ i jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Goro“, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tačke 1 ovog rješenja koja glasi:

„Agencija za elektronske medije izrekla je emiteru opšteg televizijskog programa ' Prvi program Televizije Crne Gore' upozorenje zbog emitovanja prikrivenog oglašavanja i telepromocije koja nije bila prepoznatljiva i vizuelno odvojena od ostalih programskih sadržaja, u okviru jutarnjeg programa 'Dobro jutro Crna Goro', dana 27.04.2022. godine“.
5. Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.
6. Ovo rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.
7. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Dana 27. aprila 2022. godine, Agenciji za elektronske medije (u daljem tekstu: Agencija) dostavljen je anonimni prigovor na rad Javnog preduzeća „Radio i Televizija Crne Gore“ d.o.o. iz Podgorice (u daljem tekstu: emiter), emitera opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ (zaveden kod Agencije pod br. 02-717 od 27.04.2022. godine).

Predmetni prigovor se odnosi na prilog u okviru jutarnjeg programa „Dobro jutro Crna Goro“, emitovan dana 27. aprila 2022. godine. Po mišljenju podnosioca prigovora, „Javni servis je povrijedio Zakon o medijima i Pravilnik o komercijalnim audio vizuelnim komunikacijama, na način što je u toku jutarnjeg programa emitovao prikriveno oglašavanje, na način što je prezentovao proizvode i usluge hotela Huma i njegovog restoran.“

Polazeći od navedenog, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li je prigovor osnovan, odnosno da li je došlo do kršenja Zakona o elektronskim medijima (u daljem tekstu: Zakon) i Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama (u daljem tekstu: Pravilnik).

Po tom osnovu, Sektor za monitoring Agencije je, nakon uvida u snimak emitovanog programskog sadržaja emitera, sačinio nalaz dana 28.04.2022. godine (akt broj 02-717/1 od 28.04.2022. godine).

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja činjenice da li je emitovanjem spornog sadržaja došlo do kršenja Zakona i Pravilnika, Agencija je emiteru dostavila predmetni prigovor, sa nalazom Sektora za monitoring i zatražila da u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva, dostavi pisano izjašnjenje na date navode (akt broj 02-717/2 od 29.04.2022. godine). U ostavljenom roku emiter nije dostavio traženo izjašnjenje.

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnog sadržaja došlo do kršenja propisanih standarda o komercijalnim AVM komunikacijama, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- oglašavanje je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva emitovanje bilo kog oblika obavještenja, uz određenu naknadu ili radi samopromovisanja, od strane pravnog ili fizičkog lica, a koje ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na određeni proizvod ili uslugu, uključujući nepokretnosti, prava, obaveze, odnosno da motiviše potrošače da koriste, odnosno kupe taj proizvod ili uslugu, uz finansijsku naknadu (član 8 stav 1 tač. 14 Zakona i član 4 stav 1 tačka b Pravilnika).
- prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija je predstavljane riječima ili slikama robe, usluga, imena, zaštitnog znaka ili aktivnosti proizvođača roba ili pružaoca usluga u radijskim i/ili TV programima kada je cilj takvog predstavljanja oglašavanje i moglo bi dovesti javnost u zabludu u vezi sa njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje naročito smatra namjernim ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili za sličnu naknadu (član 8 stav 15 Zakona i član 13 stav 2 Pravilnika).
- telepromocija je oblik oglašavanja tokom prenosa programa pri čemu se pravi pauza u dotadašnjem toku uredničkog sadržaja, a voditelj preuzima ulogu prezentera određenih proizvoda ili usluga (član 4 stav 1 tačka m) Pravilnika).
- članom 85 stav 1 Zakona i članom 13 stav 1 Pravilnika zabranjene su prikrivene i prevarne komercijalne audiovizuelne komunikacije.
- članom 88 Zakona predviđeno je da komercijalna audiovizuelna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva i može biti u obliku: televizijskog i radijskog oglašavanja, telešopinga, sponzorstva i plasmana proizvoda.
- član 89 stav 1 Zakona i član 37 stav 1 Pravilnika predviđaju da radijsko i televizijsko oglašavanje i telešoping moraju biti lako prepoznatljivi i audio, vizuelno i/ili prostorno odvojeni od ostalih programskih sadržaja.

Na osnovu uvida u snimke emitovanih sadržaja, može se konstatovati sljedeće:

1. Emiter je dana 27. aprila 2022. godine, emitovao jutarnji program „Dobro jutro Crna Goro“, u terminu od 06:29:51 do 09:32:46 sati (3 sata 2 minuta 55 sekundi), i u okviru istog, u terminu od 07:34:43 do 07:38:35 sati (3 minuta 52 sekunde), prilog koji je predmet prigovora. Opis je dat u tački 2.

2. **Voditelj u studiju:** „U hotelu 'Huma' u Kotoru otvoren je novi suši restoran 'Lola Braza' specifičan po kombinaciji japanske kulinarske tehnike i mješavine ljutih i voćnih ukusa iz Perua.”

Voditeljka u studiju: „Na taj način je upotpunjena ponuda ovog hotelskog kompleksa sa pet zvjezdica, izgrađenog na izuzetnoj lokaciji u Dobroti. Gledamo priču.”

Glas iz OFF-a: „Priča koja otkriva avanturu u kojoj su spojene dvije drevne tradicije življenja i ukusa, japanska i peruanska. Dva svijeta ujedinjena u novom kulinarskom jedinstvu 'Nikkei' kuhinje. Od sada su ponudi u specifičnom suši restoranu u hotelu 'Huma' u Dobroti.”

Navedena tonska informacija pokrivena je kadrovima u kojima se može vidjeti pripremanje hrane u kuhinji restorana i kadrom spoljašnjosti hotela na kojem se vidi napisan naziv „Huma”.

U nastavku je emitovana izjava muške osobe potpisane, grafičkom insertacijom, kao Vladimir Marinković, direktor hotela „Huma”.

Marinković: „Mi danas prisustvujemo, ja ću biti slobodan da kažem, rađanju jedne nove zvezde, ne samo u Bokokotorskom zalivu, već i u širem regionu. To je 'Lola Braza', suši i Nikkei restoran koji mi danas otvaramo. To je novi restoran u sklopu hotela 'Huma' koji će od ove godine početi sa radom. Ono što je zanimljivo za 'Lola Braza' restoran jeste upravo suši i Nikkei koncept, a to znači da ćemo pored premium 'uramaki' i 'maki' rolnica imati razne selekcije nigirija za naše goste. Kada je u pitanju suši meni, mogu biti slobodan i reći da će suši sendvič biti jelo koje će pobrati najviše komplimenata od svih naših gostiju. Jer upravo u suši sendviču se vidi ta preciznost u pripremi te specifične japanske kuhinje.”

Emitovana izjava pokrivena je kadrovima u kojima se može vidjeti ambijent u restoranu, gosti koji sjede i hrana koja im se uslužuje. Koriste se i pokrivalice tokom kojih se takođe vidi priprema hrane u kuhinji restorana. Hrana u restoranu i kuhinji se u više navrata krupno kadrira.

U nastavku je data izjave muške osobe potpisane, grafičkom insertacijom, kao Mladen Cupara, kuvar u restoranu „Lola Braza”.

Cupara: „Tajna ove kuhinje je u suštini u mešavini peruanske, peruanskog ukusa i japanskih tehnika, tako da mi smo ovde spojili, kako se kaže, ukuse i tehniku i onda smo ovaj napravili jedan moderan stil kuvanja. Dominiraju, u suštini, mešavine voća i ljutih nekih proizvoda koji dolaze iz Perua i koji su uglavnom paprika ljuta i neko njihovo voće slatkasto i tako to.”

Tokom ove izjave emitovane su pokrivalice u kojima se može vidjeti hrana u restoranu koja se krupno kadrira.

Glas iz OFF-a: „'Huma' hotel poseban je i po imenu. Po legendi, drevnoj ptici koja je letjela visoko i nikada nije slijetala na zemlju. Sada na jedinstvenoj lokaciji kompleks sa 89 soba i apartmana i 10 vila je sa svim sadržajima hotela sa pet zvjezdica. Utiske o boravku ovdje prenose neki od prvih gostiju. Beogradski glumci, učesnici HAPS-a.”

Tonska informacija pokrivena je kadrovima na kojima se može vidjeti spoljašnji ambijent hotela „Huma” i krupnim kadrom istaknutog znaka za pet zvjezdica na spoljnjem zidu hotela.

U nastavku je data izjava glumca Branka Cvejića, a potom i glumica Katarine Radivojević i Vaje Dujović.

Cvejić: „Pa ja sam se dosta naputovao, ali retko sam bio u ovako dobrom hotelu kao što je 'Huma'. Baš je izuzetno i sad smo imali priliku da probamo suši u ovom novom restoranu. Stvarno moram da kažem da je odličan. Divan.”

Radivojević: „Pa suši je moja omiljena hrana, tako da probala sam ga ovde. Jedem ih po celom svetu i mogu reći da je na svetskom standardu.”

Dujović: „Jedan lepi poslovni predah, što je izuzetno zadovoljstvo, da možemo poslom da dođemo a da ovako uživamo i da ovako odmorimo i za ove praznike i da onako kažem se nakupimo jedne lepe morske energije.“

Glas iz OFF-a: „Kombinacija morskog i planinskog na svakom tanjiru. U harmoniji ukusa, mirisa i boja. Izazov je za sve.“

Tokom ovog dijela priloga takođe se prikazuju gosti u restoranu koji konzumiraju hranu. Zatim je ponovo emitovana izjava direktora hotela.

Marinković: „Naš restoran će biti otvoren ne samo za goste hotela i inostrane goste, već naš cilj upravo i jeste da privučemo i Kotorane, goste iz Orahovca, Risna, Tivta, Herceg Novog i ostalog dela Crne Gore kada se užele izuzetne hrane, suši Nikkei koncepta, vrlo rado ćemo ih ugostiti kod nas.“

Glas iz OFF-a: „Čudesni spoj dva kontinenta, ali i poseban ambijent Dobrote u pravom su skladu u hotelu 'Huma' sa novim suši restoranom 'Lola Braza'.

Poslednji dio priloga pokriven je kadrovima unutrašnjosti restorana, sa krupnim kadrovima namještaja i escajga na stolovima.

Tokom trajanja priloga nije bilo obavještenja o postojanju komercijalne AV komunikacije (plaćeni termin, telepromocija i sl.).

3. Ne dovodeći u pitanje pravo emitera da, u formi priloga, obavijesti gledaoce o novim proizvodima i uslugama novootvorenog restorana u sklopu hotela „Huma“ u Kotoru, predmetni prilog se nedvosmisleno može smatrati oglašavanjem, odnosno telepromocijom u toku emisije/programa, jer u njemu značajnu ulogu imaju informacije od značaja za samo određenog poslovnog subjekta (Hotel „Huma“), vezane za ponudu navedenog restorana i hotelskog kompleksa.
4. Postojanje prikrivenog oglašavanja (prisustvo promotivnog elementa u cilju oglašavanja, dovođenje gledalaca u zabludu, finansijska nadoknada) može se sagledati na osnovu nekoliko elemenata, i to:

- kroz opisivanje je predstavljen hotel „Huma“ u Kotoru, i restoran „Lola Braza“, na način da se on preporučuje uz isticanje gastronomske ponude ovog restorana, sa naglaskom na različite specijalite sa menija, a gledaocu se obraća kao potencijalnom posjetiocu. Uz predočavanje informacija o tome koji specijaliteti će biti dostupni za buduće goste, vrši se direktna promocija ponude proizvoda iz restorana „Lola Braza“, što ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na njegove specijalitete:

„Mi danas prisustvujemo, ja ću biti slobodan da kažem, rađanju jedne nove zvezde, ne samo u Bokokotorskom zalivu, već i u širem regionu. To je 'Lola Braza', suši i Nikkei restoran koji mi danas otvaramo. To je novi restoran u sklopu hotela 'Huma' koji će od ove godine početi sa radom. Ono što je zanimljivo za 'Lola Braza' restoran jeste upravo suši i Nikkei koncept, a to znači da ćemo pored premium 'uramaki' i 'maki' rolnica imati razne selekcije nigirija za naše goste. Kada je u pitanju suši meni, mogu biti slobodan i reći da će suši sendvič biti jelo koje će pobrati najviše komplimenata od svih naših gostiju. Jer upravo u suši sendviču se vidi ta preciznost u pripremi te specifične japanske kuhinje.“

„Tajna ove kuhinje je u suštini u mešavini peruanske, peruanskog ukusa i japanskih tehnika, tako da mi smo ovde spojili, kako se kaže, ukuse i tehniku i onda smo ovaj napravili jedan moderan stil kuvanja. Dominiraju, u suštini, mešavine voća i ljutih nekih proizvoda koji dolaze iz Perua i koji su uglavnom paprika ljuta i neko njihovo voće slatkasto i tako to.“

„Kombinacija morskog i planinskog na svakom tanjiru. U harmoniji ukusa, mirisa i boja. Izazov je za sve.“

„Naš restoran će biti otvoren ne samo za goste hotela i inostrane goste, već naš cilj upravo i jeste da privučemo i Kotorane, goste iz Orahovca, Risna, Tivta, Herceg Novog i

ostalog dela Crne Gore kada se uzele izuzetne hrane, suši Nikkei koncepta, vrlo rado ćemo ih ugostiti kod nas."

„Čudesni spoj dva kontinenta, ali i poseban ambijent Dobrote u pravom su skladu u hotelu 'Huma' sa novim suši restoranom 'Lola Braza'."

Ponuda ovog hotelskog restorana je predstavljena izjavama Vladimira Marinkovića, direktora hotela „Huma“ i Mladena Cupare, kuvara u restoranu „Lola Braza“, ali i kroz kadriranje spoljašnjeg ambijenta hotela „Huma“ i unutrašnjosti restorana, sa krupnim kadrovima namještaja i esajga na stolovima.

- analizirani programski sadržaj može dovesti u zabludu gledaoca, u pogledu svoje stvarne prirode, odnosno pogodan je da ga uvjeri da je riječ o sadržaju koji nije komercijalne prirode. Takvo dovođenje u zabludu prevashodno je moguće zbog načina na koji se u emisiji prezentuju dostupni proizvodi, u formi u formi novinarskog priloga o bogaćenju gastronomske ponude Boke kotorske. Pri tome, voditelj je preuzeo ulogu prezentera hotela „Huma“ i restorana koji je otvoren u sklopu hotela.

5. Saglasno članu 85 stav 1 Zakona i članu 13 stav 1 Pravilnika, zabranjene su prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije. Uzimajući u obzir sadržinu analiziranog sadržaja, može se zaključiti da je riječ o prikrivenoj komercijalnoj audiovizuelnoj komunikaciji.

Emitovanjem predmetnog sadržaja emiter je prekršio standarde o komercijalnim AVM komunikacijama u dijelu zabrane prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije, kao i obaveze da telepromocija (kao vid komercijalne audiovizuelne komunikacije) mora biti lako prepoznatljiva i vizuelno odvojena od ostalih programskih sadržaja.

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-1 emiter odgovoran za sve objavljene sadržaje, može se utvrditi da emiter objavljivanjem programskog sadržaja prekršio član 85 stav 1 i član 89 Zakona i član 13 stav 1 i član 37 st. 1 Pravilnika.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona o elektronskim medijima, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ sa standardima definisanim u Zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.

Javnom preduzeću „Radio i Televizija Crne Gore“ d.o.o. iz Podgorice je naloženo i da u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima izrečenu mjeru upozorenja objavi u svom programu.

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

DIREKTOR
Goran Vuković



Dostavljeno:

- Javno preduzeće „Radio i Televizija Crne Gore“ d.o.o. Podgorica
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Arhiva